

Uppföljning av länsstyrelsens tillsyn 19 och 20 november 2024

Inledning

Inspektionen har skett genom ett platsbesök på överförmyndarförvaltningen den 19 och 20 november 2024. Vid inspektionen granskade Länsstyrelsen nämndens register över ställföreträdarskap och 43 enskilda ärenden.

Vid inspektionen har Länsstyrelsen haft ett särskilt fokus på överförmyndarens kontroll av överförmyndarspärrear vid granskningen av redovisningshandlingar och handläggningstider för entledigande av ställföreträdare.

Om Länsstyrelsen funnit anledning att kommentera nämndens handläggning tas det upp i rapporten.

Rapporten inleds med ett resonemang om huruvida ärendehanteringssystemet LEX kan anses vara förenligt med riktlinjerna i förmynderskapsförordningen (1995:379) som anger att alla inkomna handlingar som rör ett ställföreträdarskap bevaras och sammanförs till en akt. Till akten hör också skrivelser och anteckningar. Handlingarna ska ordnas i tidsföljd eller på något annat lämpligt sätt (17 § förmynderskapsförordningen). Länsstyrelsen uppmanar nämnden att se över om det finns digitala lösningar som gör att LEX kan användas på ett sätt som tillgodoser lagens krav på akthållning.

Förvaltningens kommentar: En översyn av ärendehanteringssystemet kommer att göras tillsammans med leverantören i enlighet med länsstyrelsens önskemål. Förvaltningen konstaterar att det är en utmaning att digitalisera verksamheten i enlighet med en lagstiftning som bygger på pappershantering och fysiska akter.

Länsstyrelsen har även tagit del i förvaltningens förändrade sätt att rekrytera ställföreträdare och ifrågasätter om dokumentationen i denna process uppfyller lagkraven i förmynderskapsförordningen.

Förvaltningens kommentar: I LEX dokumenteras rekryteringsstatus genom en tjänsteanteckning i respektive ärende. På detta sätt finns

information som gör att det går att följa hur rekryteringsprocessen fortskrider i ett ärende. Förvaltningen anser att de uppfyller lagkraven enligt förmynderskapsförordningen.

Aktgranskning med kritik

Bristande handläggning gällande gåva till barn

Förvaltningen får kritik för bristande handläggning gällande gåva i ärende Ö/2015:37200. Kritiken består i en felaktig bedömning av såväl behovet av samtycke till den aktuella gåvan liksom behovet av en tillfällig god man enligt 11:2 föräldrabalken. Det är även en påtaglig passivitet i långa perioder. Handlingar som registrerats har försvunnit på förvaltningen och den ställföreträdare som utfört sitt uppdrag och borde ha entledigats men var fortfarande förordnad vid Länsstyrelsens inspektion.

Förvaltningens kommentar: Detta ärende har tagits upp på enhetsträffar och åtgärder har vidtagits för att säkerställa att bevakning av ärenden följs upp och slutförs.

Långa handläggningstider för entledigande och rekrytering av ställföreträdare

Länsstyrelsen har granskat ärende Ö/2021:52317 där en ställföreträdare har begärt att få bli entledigad 29 december 2021. Rekrytering inleds 31 mars 2022. Gode mannen hör av sig flera gånger med frågan om status i ärendet. Byte sker 6 november 2023.

I ärende Ö/2020:57715 begär en ställföreträdare om att få bli entledigad i augusti 2023. Vid tiden för inspektion var ställföreträdaren ännu inte entledigad.

I ärende Ö/2023:57776 gällande rekrytering av god man framkom att förvaltningen försökt rekrytera en person för uppdraget sedan maj 2023. I maj 2024 skrev förvaltningen ett yttrande till tingsrätten och framförde att rekrytering var utsiktslös eftersom det inte gått att rekrytera en god man.

Förvaltningens kommentar: Förvaltningen gör sitt yttersta för att korta handläggningstiden för entledigande och rekrytering av ställföreträdare. Det är av avgörande betydelse att förvaltningen har tillgång till tillräckligt många med rätt kompetens för att kunna korta handläggningstiderna. Här spelar förvaltarenhetens möjlighet att ta krävande ärenden stor roll liksom förvaltningens ekonomiska resurser för att rekrytera nya ställföreträdare. Det är också viktigt att

erbjuda befintliga ställföreträdare bra utbildning och stöd för att de ska kvarstå och ta nya uppdrag.

Aktgranskning utan kritik

Dokumentation av överförmyndarspärar

Vid granskningen av ärende Ö2023:62625 gällande ett förvaltare noterade Länsstyrelsen att nämnden beslutade om byte av förvaltare (från huvudmannens ena dotter till den andra) den 29 september 2023 på begäran av båda döttrarna. En sluträkning och en årsräkning kom in till nämnden. Av årsräkningarna framgick det att huvudmannen hade tre konton i Swedbank. Det framgick dock varken av sluträkningen, årsräkningen eller kontobesked att något av kontona var överförmyndarspärade.

I ärende Ö2018:44751 gällande godmanskap noterade Länsstyrelsen följande: Den 3 maj 2023 förordnades huvudmannens pappa som god man. Enligt information från föregående årsräkningar hade huvudmannen ett sparkonto och ett fondkonto hos Handelsbanken och ett fondkonto hos SEB. Den senaste årsräkningen som fanns i akten inkom den 5 april 2023. Varken i föregående årsräkningar eller i bifogade kontoutdrag/årsbesked fanns det uppgift om att huvudmannens konton var försedda med överförmyndarspär.

Länsstyrelsens bedömning:

Ett uppdrag att förvalta en huvudmans egendom innebär att ställföreträdaren får befogenhet att hantera huvudmannens ekonomi. Det betyder dock inte att denne fritt kan förfoga över huvudmannens samtliga konton i en bank.

Länsstyrelsens rekommendation är att överförmyndaren genom en notering på förteckningen, årsräkningen, eller sluträkningen, alltid dokumenterar vilka konton som har överförmyndarspär och vilka konton som inte har det.

Kommentar från nämnden

I ärende Ö2018:44751 har det varken skett avslut eller öppnande av nya konton så nämnden har inte på redovisningen angivit att spär finns även om detta framgår av underlag som givits in.

Förvaltningen anser inte att fel i handläggningen skett, utifrån de lagkrav som föreligger, men avser att påminna handläggare om att spär bör kontrolleras och noteras på redovisningen.

Ändrade arvodesbeslut utan motivering

I ärende Ö2024:77777 gällande ett godmanskap noterade Länsstyrelsen följande. Huvudmannen avled den 28 februari 2023. Den gode mannen erhöll ett arvodesbeslut den 8 maj 2023. Den 4 juli 2023 skrev den gode mannen till nämnden och ville att kommunen skulle betala arvodet på grund av att huvudmannen hade dålig ekonomi. Återkoppling skedde först den 4 september 2023, då nämnden skickade ut ett ändrat arvodesbeslut till den gode mannen. Det framgick dock inte av motiveringen varför en ändring hade skett, bara att kommunen skulle betala arvodet till den gode mannen.

Länsstyrelsen uppmanar nämnden att alltid motivera sina arvodesbeslut med hänvisning till tillämpligt lagrum. Om nämnden ändrar ett beslut ska det även framgå enligt vilket lagrum ändringen har skett.

Nämnden kommenterar ärendet och meddelar att i ärendet har korrespondens skett och dokumenterats, i ett annat ärendehanteringssystem som heter e-Dok. Ärendet har gått igenom med den aktuella handläggaren. Bedömningen och beslutet borde ha motiverats och att handläggningen brustit i dessa avseenden. I verksamhetsplan 2025 har förvaltningen en plan att alla handläggare under året ska utbildas i beslutsmotiveringar enligt förvaltningslagens krav.

Förteckning saknas

I ärende Ö2021:54737 gällande ett förmynderskap noterade Länsstyrelsen följande. En god man förordnades i ärendet enligt 11 kap. 2 § FB för att bevaka barnets rätt vid ett arvskifte. Nämnden godkände arvskifteshandling den 19 april 2023 och begärde att den gode mannen skulle skicka in redovisning för barnets del i skiftet. I september 2023 påminde nämnden den gode mannen om att inkomma med redovisning. I januari 2024 skickades en ny påminnelse till den gode mannen. I februari 2024 ringde nämnden upp barnets förmyndare och bad denne att skicka in redovisning av skiftet. I maj 2024 inkom en redovisning av skiftet och samtidigt begärdes en förteckning över barnets tillgångar som då översteg basbeloppsgränserna för kontrollerad förvaltning. Sedan dess har det inte hänt något i ärendet.

Överförmyndarförvaltningen
Stab

Vällingbyplan 2
Box 41
162 11 Vällingby
Telefon 508 29 723
Växel 507 29 700
yvonne.zellman@stockholm.se
stockholm.se

Länsstyrelsen uppmanar nämnden att se över sina rutiner i denna typ av ärenden.

Nämndens kommentar: Sedan Länsstyrelsens besök den 19 och 20 november inledde förvaltningen ett vitesärende med anledning av att förteckning i ärendet inte inkommit. Förteckningen inkom den 9 december 2024.

Entledigande av god man

I ärende Ö2023:67428 gällande godmanskap noterade Länsstyrelsen följande. Tingsrätten förordnade den 25 oktober 2023 en god man enligt 11 kap. 4 § FB för att bevaka rätt vid försäljning av bostadsrätt. Nämnden begärde in en kopia på en likvidavräkning och kontouppgift från banken för att säkerställa att pengarna från försäljningen skulle sättas in på ett överförmyndarspärtrat konto. En redovisning över deponerad handpenning kom in till nämnden den 1 februari 2024. Redogörelse för hela uppdraget kom in den 28 februari 2024. Vid tidpunkten för Länsstyrelsens inspektion hade nämnden ännu inte entledigat den gode mannen.

Länsstyrelsen konstaterar att den gode mannens redogörelse för hela uppdraget inkom till nämnden i slutet av februari 2024.

Länsstyrelsen anser att nämnden därefter borde ha vidtagit åtgärder för att se till att den gode mannen blev entledigad antingen genom sin egen eller nämndens försorg. Länsstyrelsen uppmanar nämnden att se över sina rutiner i liknanden ärenden.

Bevakning av ärenden

I ärende Ö2024:66277 gällande ett förmynderskap noterade Länsstyrelsen följande. I ärendet fanns både en förordnad medförmyndare samt en god man enligt 11 kap. 2 § FB. Den underårige fyllde arton den 1 september 2024. Vid tidpunkten för Länsstyrelsens inspektion hade nämnden ännu inte vidtagit några åtgärder för att kunna avsluta ärendet.

I ärende Ö2017:43787 gällande ett förmynderskap noterade Länsstyrelsen följande. Den underårige fyllde arton den 4 augusti 2024. Vid tidpunkten för Länsstyrelsens inspektion hade nämnden ännu inte vidtagit några åtgärder för att kunna avsluta ärendet.

Överförmyndarförvaltningen
Stab

Vällingbyplan 2
Box 41
162 11 Vällingby
Telefon 508 29 723
Växel 507 29 700
yvonne.zellman@stockholm.se
stockholm.se

Länsstyrelsen noterar att nämnden i ovanstående ärenden inte har skickat ut redovisningshandlingar och avslutat akterna trots att de underåriga har blivit myndiga. Länsstyrelsen uppmanar nämnden att

se över sina rutiner för att säkerställa att man har god bevakning av förmynderskapsärenden.

Allmänt om verksamheten

Inför Länsstyrelsens inspektion lämnade nämnden följande uppgifter. Den 5 november 2024 var 64 procent av de inkomna årsräkningarna för 2023 granskade. Nämnden har i år haft färre personer anställda för att handlägga ärenden och granska årsräkningar. Tidigare har ett tiotal högskolestudenter och pensionärer tagits in som avlastning under sommaren. I år har man dock inte haft den möjligheten. Nästa år kommer nämnden att kunna ta in ett par sommarvikarier. Det senaste året har präglats av omorganisering och en flytt av verksamheten.

En positiv effekt av flytten är att det har blivit lättare att hålla utbildningar för ställföreträdare och att fler ställföreträdare har kommit på utbildningarna. Nämnden har haft ärendehanteringssystemet LEX sedan 1,5 år. Det har krävts både tid och resurser att lära sig det nya systemet och att utveckla rutiner.

Generella åtgärder efter Länsstyrelsens inspektion

Förvaltningen har gått igenom alla ärenden som länsstyrelsen granskat och åtgärdat de brister länsstyrelsen pekat på och analyserat varför bristerna uppstått. Flera av länsstyrelsens påpekanden är fokusområden där förvaltningen har inlett ett arbete för att utbilda och stärka styrning och uppföljning.

Det nya ärendehanteringssystemet som infördes i maj 2023 har haft en positiv inverkan i flera processer. Systemet har också medfört förändringar i arbetssätt med ansvariga handläggare vilket gynnat handläggningstiden.

Övriga insatser som görs för att korta handläggningstiderna är:

- Förvaltningen har byggt ett system av e-tjänster för att ställföreträdarna ska kunna lämna ansökningar och redovisningar i digital form.
- Förvaltningen har utvecklat utbildningen och introduktionen av nya ställföreträdarna.
- Förvaltningen har justerat flera av sina rutiner och kommer under år 2025 fortsätta rutinarbetet.